

Pannon Egyetem
Humántudományi Kar

ABC

1·2·3

Pannon Egyetemi Kiadó 2026

TANÍTÓK SZAKMAI NAPJA

Absztraktfüzet **2026**
a programokról

Pannon Egyetem
Humántudományi Kar

**Tanítók Szakmai Napja
2026**

Absztraktfüzet a programokról

Összeállította és szerkesztette
Dr. Kopházi-Molnár Erzsébet

Pannon Egyetem
Pannon Egyetemi Kiadó
Veszprém
2026

Pannon Egyetem
Humántudományi Kar

Tanítók Szakmai Napja
2026

Absztraktfüzet a programokról

Összeállította és szerkesztette
Dr. Kopházi-Molnár Erzsébet

Kiadja a Pannon Egyetemi Kiadó
8200 Veszprém, Egyetem u. 10.

ISBN 978-963-396-315-9

© Pannon Egyetemi Kiadó, Veszprém, 2026

Korrektor: Bélafi-Zihár Dóra
Borítóterv és kiadványszerkesztés: Vipler Nikolett
A kiadásért felelős a Pannon Egyetem rektora

Pannon Egyetem
University of Pannonia

Pannon Egyetem
Humántudományi Kar

Tartalomjegyzék

Dékáni köszöntő	4
Bevezető	5
Programok	6
<i>Gombos Péter</i>	
Mit olvas(sa)nak az alsó tagozatos gyerekek?	8
<i>Csíkos Csaba</i>	
A számolási készség különféle összetevőinek mérése és fejlesztése	9
<i>Mrázik Julianna</i>	
„PISA, PIRLS, TALIS, PIAAC, AHELO – Gyöngyök, latinok és kompetenciák: mit rejtene a nemzetközi mérések?” Mit mérünk, miért mérjük, és mire használjuk? A nemzetközi, rendszerszintű pedagógiai (kompetencia)mérések és jelentőségük a tanítói munkában	10
<i>Molnár László</i>	
Az óvoda–iskola átmenet anatómiai–élettani nézőpontból	11
<i>Perjés István</i>	
A tanító kéz varázslata „De ahol veszély fenyeget, fölmagaslik a menedék is” (Hölderlin)	12
<i>Nagyné dr. Árgány Brigitta</i>	
„Hang-szereljünk és hangszereljünk!”Gyermekhangszerek készítése és alkalmazási lehetőségei a komplex művészeti nevelésben	13
<i>Dalmai Melinda</i>	
Eltérő étkezési szükségletek az iskolában Pedagógiai megközelítések neuroaffirmatív szemléletben	14
<i>Szabó Krisztián</i>	
Tanító bácsi fakanállal: Zöld ünnepek – gasztropedagógiai élményworkshop Amikor a tanulás illatos, színes és ehető!	15
<i>Lénárt István</i>	
Labdageometria – Sík és gömb, összehasonlító geometria	16
<i>Páli Éva</i>	
Teaching Alpha Generation Learners	17

Dékáni köszöntő

Örömmel ajánlom az olvasó figyelmébe a Tanítók Szakmai Napja 2026 absztraktkötetét, amely szakmai közösségünk közös gondolkodásának és munkájának lenyomata.

A 2026-os év különleges jelentőséggel bír a Humántudományi Kar életében: ebben a tanévben bocsátjuk útjára az első tanító szakos évfolyamunkat. Ez a pillanat egy tudatos, többéves szakmai építkezés mérföldköve, amely nemcsak képzési portfólióink bővülését jelenti, hanem egyben válasz is a régió kiemelt társadalmi és oktatási kihívásaira.

A tanítóképzés elindításával a Pannon Egyetem teljessé tette pedagógusképzési vertikumát: a kisgyermekkortól a felnőttképzésig ívelő rendszerben tudunk hozzájárulni a nevelés és oktatás minőségének fejlesztéséhez. Mindez különösen fontos a Bakony–Balaton régióban, ahol a pedagógushiány enyhítése és a helyben képzett szakemberek megtartása közös érdekünk. Az itt végzett hallgatók jelenléte az iskolákban nemcsak szakmai utánpótlást, hanem stabilitást és jövőképet is jelent.

Képzésünk ugyanakkor nem pusztán mennyiségi válasz, hanem szemléletbeli megújulás is. Hallgatóink olyan korszerű pedagógiai tudással lépnek pályára, amely reflektál a 21. század kihívásaira: a digitális környezetre, az inkluzív nevelésre, valamint a tanulói sokféleségre. A képzés mögött álló egyetemi kutatói és módszertani háttér lehetővé teszi, hogy a jövő tanítói innovatív, reflektív és elkötelezett szakemberekké váljanak.

Az első végzős évfolyam különleges szerepet tölt be: ők képviselik mindazt, amit a képzésről gondolunk. Szakmai útjuk, elkötelezettségük és sikereik határozzák meg a szak jövőjét, és erősítik az egyetem hitelességét a pedagógusképzés területén.

A Tanítók Szakmai Napja ehhez a folyamathoz kapcsolódva a szakmai párbeszéd és az együtt gondolkodás tere kíván lenni. A mai program előadásai és műhelyei jól tükrözik azt a sokszínűséget, amely a tanítói hivatást jellemzi: az olvasásfejlesztéstől a matematikai gondolkodáson át az inkluzív és élményalapú pedagógiai megközelítésekig. Bízunk abban, hogy ez a rendezvény hagyománnyá válik, és hosszú távon is erősíti a régió pedagógiai közösségét.

Meggyőződésünk, hogy a képzés, a kutatás és a szakmai gyakorlat csak együtt képes valódi értéket teremteni. A mai nap ezt az együttműködést hivatott szolgálni.

Kívánok mindenkinek tartalmas, inspiráló szakmai napot és eredményes eszmecserét!

Dr. Bodnár Éva
dékán

Bevezető

A 2026-os év egy hatalmas mérföldkő mind a Pannon Egyetem, azon belül a Humán-tudományi Kar, mind a régió számára. A tanév vége számunkra több mint egy átlagos diplomaosztó: ekkor bocsátja útjára az intézmény legelső tanító szakos évfolyamát. Miért is bír ez kiemelt jelentőséggel? Egyrészt a regionális pedagógushiány enyhítése szempontjából. A Bakony–Balaton régióban és Veszprém vonzáskörzetében – az ország többi részéhez hasonlóan – égető szükség van a jól képzett pedagógusokra. Az itt végzett hallgatók helyben maradása közvetlen és azonnali segítséget jelent az általános iskoláknak. Másrészt egy újfajta, innovatív szemlélet miatt. Az első évfolyam hallgatói egy modernizált, a 21. század kihívásaira felkészítő keretrendszerben szereztek diplomát. Ők azok, akik friss szemléletet és módszertani újdonságokat visznek be az osztálytermekbe.

Az első végzős évfolyam mindig szimbólum. Ők bizonyítják a képzés életképességét és minőségét. Sikeres elhelyezkedésük és szakmai helytállásuk adja meg a hitelt a szak jövőbeli hallgatói számára. Számukra ez a diploma nem csupán egy papír, hanem egyfajta küldetés is: megmutatni, hogy a Pannon Egyetem falai között olyan pedagógusok születtek, akik szakmai alázattal és korszerű tudással felvértezve készek a legkisebbek útját egyengetni.

A 2026-os diplomaosztó jelentősége messze túlmutat az egyetemi falakon. Az itt végzett szakemberek többsége a régió általános iskoláiban kezdi meg munkáját, közvetlenül segítve az alsó tagozatos oktatás stabilitását. Hallgatóink a jövő formálói is.

Nem hagyhatjuk azonban figyelmen kívül azt sem, hogy a tanítóképzés elindításának közösségi és kulturális megtartó ereje is van. A képzés elindítása önmagában is erősíti Veszprém szellemi központ jellegét. Ha egy város saját maga képes képezni a jövő nevelőit, azzal a helyi közösség stabilitását és kulturális folytonosságát alapozza meg.

A Tanítók Szakmai Napja 2026 hagyományteremtő céllal jött létre, amely reményeink szerint egy olyan, évente megrendezésre kerülő rendezvénnyé válik, ahol a régió tanítói és a képzésben részt vevő hallgatóink, valamint a már pályán lévő volt hallgatóink színvonalas előadások és workshopok keretein belül bővíthetik elméleti és gyakorlati ismereteiket egy szakmai találkozás alkalmával. Ezzel is azt kívánjuk hangsúlyozni, hogy elmélet és gyakorlat, képzés és továbbképzés csak együtt eredményezheti azt a naprakész tudást, amelyre minden gyakorló tanítónak a mindennapi munkájához szüksége van.

Dr. Kopházi-Molnár Erzsébet
tanító szakfelelős

Tanítók Szakmai Napja 2026 Programok

2026. május 8.

Pannon Egyetem, Humántudományi Kar

Veszprém, Wartha V. u. 1., Polinszky terem és O épület

PROGRAMOK	
Délelőtt:	
10.00	Megnyitók Prof. dr. Abonyi János rektor Dr. Bodnár Éva dékán Dr. Kopházi-Molnár Erzsébet szakfelelős
10.15	Mit olvas(sa)nak az alsó tagozatos gyerekek? Dr. Gombos Péter (egyetemi docens, MATE Kaposvári Campus)
11.00	A számolási készség különféle összetevőinek mérése és fejlesztése Prof. dr. Csíkos Csaba, DSc (egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem)
11.45	KÁVÉSZÜNET
12.00	„PISA, PIRLS, TALIS, PIAAC, AHELO – Gyöngyök, latinok és kompetenciák: mit rejtenek a nemzetközi mérések?” Mit mérünk, miért mérjük, és mire használjuk? A nemzetközi, rendszerszintű pedagógiai (kompetencia)mérések és jelentőségük a tanítói munkában Dr. habil. Mrázik Julianna (egyetemi docens, Pécsi Tudományegyetem)
12.30	Az óvoda–iskola átmenet anatómiai–élettani háttere Prof. dr. habil. Molnár László (főiskolai tanár, tudományos főmunkatárs, HUN-REN BLKI, Tihany)
13.00	A tanítói kéz varázslata Prof. dr. habil. Perjés István (egyetemi tanár, Pannon Egyetem)

13.30	EBÉDSZÜNET
Délutáni programok:	
14.30–16.00	<p>Workshopok</p> <p>Komplex művészeti nevelés Nagyné dr. Árgány Brigitta (egyetemi docens, Kodolányi János Egyetem)</p> <p>Labdageometria – minden korosztálynak Lénárt István (oktatáskutató és matematikatanár)</p> <p>Tanító bácsi fakanállal: Zöld ünnepek – gasztropedagógiai élményworkshop Szabó Krisztián (tanító, szakíró és előadó)</p> <p>Teaching Alpha Generation Learners Páli Éva (szakmai tanácsadó, Oxford University Press)</p> <p>Eltérő étkezési szükségletek az iskolában Dalmai Melinda (gyógypedagógus)</p>

Gombos Péter

Mit olvas(sa)nak az alsó tagozatos gyerekek?

Előadásom első részében olvasással kapcsolatos – elsősorban olvasásszociológiai – mérések, kutatások segítségével mutatom be, mi jellemző ma a 6–10 évesek olvasási szokásaira, milyen könyvek, műfajok érdeklik őket, mikor, hogyan találkoznak irodalommal, mi befolyásolhatja olvasóvá nevel(őd)ésüket. Az iskola mellett fontos beszélni a szülők, a környezet hatásáról, s mindazokról a tényezőkről, amelyek befolyásolhatják őket e téren. Külön kell szólnunk a „digitális bennszülött” generációs sajátosságairól, arról, hogy mennyire másképp állnak a könyvkultúrához, mint a megelőző generációk tagjai. Ennek apropóján megmutatom, milyen új műfajok jelentek meg az olvasási palettájukon, és elemezzük azt is, e műfajok beemelhetők-e az iskola világába, megjelenhetnek-e ilyen művek (például képregények, fantasy) akár a kötelező olvasmányok listáján is. De szólnunk kell a nem olvasókról is, s ennek kapcsán arról, milyen okok állnak amögött, hogy számukra nem érdekes a könyvek világa. Az iskolával kapcsolatban megvizsgálom a pedagógusok szerepét és lehetőségeit, hangsúlyosan szólva a tanítók lehetséges céljairól. A „mit?” kérdés mellett itt fontos szót ejtenünk a „hogyan?”-ről is, vagyis arról, hogy milyen módszertani eszközeink vannak arra, hogy tanítványaink az irodalom értő befogadói legyenek, s ami ennél is fontosabb: hogy szeressék az irodalmat. Itt nem csupán a munkaformák kérdése érdekes, de akár az órák helyszíne (!) is. A NAT és a Kerettanterv biztosította lehetőségek elemzése szintén fontos, hiszen pedagógusaink kötött keretek között dolgoznak. Végül szeretnék bemutatni néhány jógyakorlatot, olyan, a pedagógusi praxisban már működőképesnek, hasznosnak bizonyult „trükköt”, ötletet, amelyek közelebb vihetnek minket a legfontosabb célunkhoz: hogy diákjaink tízéves korukra ne csak tudjanak, de szeressenek is olvasni.

Irodalom

Gombos P. (2019). A digitális generáció olvasási szokásai – a 2017-es reprezentatív olvasásfelmérés tapasztalatai. In: Barátné Hajdu Á. & Béres J. (szerk.): *Olvasásfejlesztés könyvtári környezetben*. (Módszertani kötetek 2). Bp.: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár pp. 149–191.

Gombos P. (2019). Olvasás és közösségfejlesztés Magyarországon. Sági I. (szerk.): *Partnerségben a könyvtárral*. Bp.: Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ – NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. – Országos Széchényi Könyvtár pp. 173–179.

Gyarmathy É. & Kucsák J. (2012). A digitális bennszülöttek képességprofilja: A mérési eljárások, a linearitás és a hagyományos iskolai tanítás alkonya. *Iskolakultúra* 22(9) 43–53.

Köpeczi-Bócz T. (2013). Oktatás a globális médiakörnyezetben: Ki neveli a gyermeket? In: Bárdos J., Kis-Tóth L. & Racsko R. (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományban: Változó életformák, régi és új tanulási környezetek*. Bp.: Líceum Kiadó

Lehmann M. (2017). *A digitális elme: Hálózat és pedagógia*. Bp.: ELTE TÓK

A számolási készség különféle összetevőinek mérése és fejlesztése

A számolási készség a matematikai gondolkodás és az iskolai matematikai teljesítmény alapvető összetevője, mely különböző szintű pszichikus összetevők rendszereként működik. Nagy József (2000) modellje szerint a készség működését a tempó és a hibátlanság kritériumaival értékelhetjük, ugyanakkor a legtöbb hazai készségteszt a „kellő idő biztosítása mellett” a hibátlanság, azaz a pontszámokban kifejezett teljesítmény mérését valósítja meg (ld. Nagy, 1980; Nagy és mtsai, 2004). Elméleti és gyakorlati szempontból is nyilvánvaló, hogy bizonyos alapműveletek eredményeit célszerű fejben tartani, fejből tudni, és emellett különböző szóbeli és írásbeli műveletvégzési stratégiákat sajátítunk el, hogy számolásunk egyszerre gyors és pontos legyen. Elkészült egy olyan online mérőeszköz, amely a hibátlanság mellett a tempót mint kritériumot is figyelembe veszi, nevezetesen a számolási készség gyors és legmagasabb szinten automatizálódott komponenseinek, az aritmetikai tényeknek a mérésén keresztül. Az aritmetikai tények a memóriából gyorsan előhívható adatok vagy igen gyors, 4 mp-en belül lefutó számolási folyamatok eredményei. Gyakran a gyors és hibátlan fejben számolással azonosítjuk az aritmetikai tények ismeretét, és ide tartozik a szorzótábla ismerete is. Csíkos (2022) modellje alapján a számolási készség metakognitív és nem metakognitív összetevőinek működése és fejlődése jelentős egyéni különbségeket mutathat. Eredményeink szerint a fejlődés során az aritmetikai tények szerepe végig jelentős, ám megváltozik (Csíkos és mtsai, 2026). A 2. osztályos tanulók körében végzett kutatásunk fő kérdése az volt, hogy az aritmetikai tények hogyan kapcsolódnak a számolási készség további, a 2. osztályos kerettanterv által definiált készségterületeihez. Kutatásainkkal szeretnénk árnyalni és gazdagítani a pedagógusok és a laikusok fejében meglévő nézeteket a számolási folyamatokról és azok iskolai fejlesztésének lehetséges és célszerű módszereiről.

Irodalom

Csíkos Cs. (2022). Metacognitive and non-metacognitive processes in arithmetic performance: Can there be more than one meta-level? *Journal of Intelligence*, 10(3), 53.

Csíkos Cs. – Bereczki I. – Biró F. (2026, megjelenés alatt). The changing role of number facts in the development of arithmetic skills: A cross-sectional study on students' views and performance. *European Journal of Science and Mathematics Education*.

Nagy J. (1980). *5–6 éves gyermekeink iskolakészültsége*. Budapest: Akadémiai Kiadó.

Nagy J. (2000). *XXI. század és nevelés*. Budapest: Osiris Kiadó.

Nagy J. – Józsa K. – Vidákovich T. – Fazekasné Fenyvesi M. (2004). *Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4–8 évesek számára*. Szeged: Mozaik Kiadó.

Mrázik Julianna

„PISA, PIRLS, TALIS, PIAAC, AHELO – Gyöngyök, latinok és kompetenciák: mit rejtenek a nemzetközi mérések?”

Mit mérünk, miért mérjük, és mire használjuk?

A nemzetközi, rendszerszintű pedagógiai (kompetencia)mérések és jelentőségük a tanítói munkában

Ha választhatnánk, hogy pedagógiai tevékenységünk méltányos, eredményes vagy hatékony legyen, melyiket választanánk? Egyáltalán, lehetünk egyszerre hatékonyak, eredményesek és méltányosak? Mi a lengyel csoda, mi a finn, mi az észtek és mi a vietnámi? És mi a magyar? Ami alternatív, az csak jó lehet? Előadásomban bemutatom a legfontosabb nemzetközi rendszerszintű pedagógiai mérések – TIMSS, PIRLS, PISA, TALIS, PIAAC és AHELO – tanítói szempontból releváns, legutóbbi összefüggéseit, mégpedig a hazai kompetenciamérésekkel összefüggésben. A TIMSS-vizsgálat elsősorban a tantervhez kötődő matematikai és természettudományos teljesítményt méri, a PIRLS az értő olvasási képességet, míg a PISA-vizsgálatok az alkalmazható tudásra és a problémamegoldásra fókuszálnak, a TALIS a pedagógusok munkakörnyezetére, szakmai kompetenciáira és attitűdjeire irányítja a figyelmet, a PIAAC pedig a felnőttkori alapkészségek (szövegértés, számolási készség, problémamegoldás) mérésével az élethosszig tartó tanulás perspektíváját erősíti. Az AHELO – bár kísérleti jellegű maradt – fontos kérdéseket vet fel a felsőoktatási tanulási eredmények mérhetőségével kapcsolatban. Az előadás célja annak bemutatása, hogy ezek a mérések nem rangsorok öncélú gyártására szolgálnak, és nem is csak egy szűk kutatói rétegnek informatívak, hanem olyan adatokat biztosítanak, amelyek segíthetik a tanítók szakmai reflexióját, a tanulási környezet tudatos alakítását és az esélyegyenlőség erősítését. Külön hangsúlyt kap, hogy a kompetenciamérések eredményei miként értelmezhetők fejlesztő szemléletben, és hogyan járulhatnak hozzá a tanítói hivatás professzionalizációjához a 21. században.

Irodalom

TIMSS 2023. (2023). *TIMSS 2023 tájékoztató* (22 oldal). Budapest: Oktatási Hivatal. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/nemzetkozi_meresek/timss/TIMSS2023_tajekoztato.pdf

PIRLS 2021. (2021). *PIRLS 2021 összefoglaló jelentés: Progress in International Reading Literacy Study* (70 oldal). Budapest: Oktatási Hivatal. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/nemzetkozi_meresek/pirls/2021/pirls2021.pdf

PISA 2022. (2024). *Összefoglaló jelentés PISA 2022* (2. javított kiadás, 32 oldal). Budapest: Oktatási Hivatal. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/nemzetkozi_meresek/pisa/PISA2022.pdf

TALIS 2024. (2024). *TALIS összefoglaló jelentés* (74 oldal). Budapest: Oktatási Hivatal. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/talis/TALIS2024.pdf

Oktatási Hivatal. (2024). *TALIS rövid összefoglaló* [PDF]. Budapest: Oktatási Hivatal. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/talis/TALIS2024_Osszefoglalas.pdf

Lannert J. – Holb É. (2021). *Hazai jelentés a PIAAC eredményeiből*. Budapest: Tudásmenedzsment és Oktatáskutató Központ Zrt.

Molnár László

Az óvoda–iskola átmenet anatómiai–élettani nézőpontból

Az óvoda–iskola átmenet komplex kérdéskör, amely magába foglalja például a két oktatási szint kapcsolatát, az óvodapedagógusok és a tanítók közötti viszonyrendszer jellegét, az iskolaérettség kérdését, a szülői bevonódást vagy az esélyegyenlőség, méltányosság megjelenését is. Ezek a tématerületek megjelennek ugyan a hazai felsőoktatási pedagógusképző intézmények tanterveiben, de többnyire nem írnak le egy általános gyakorlatot. Mint ahogy az sem írható le egyetlen gyakorlattal, hogyan (és miért) valósítsuk meg zökkenőmentesen az óvodából az iskolába való átmenetet. Éppen ezért a hazai gyakorlatban megtalálható óvoda–iskola átmenet programok főként az intézményváltásra fókuszálnak, és más, kritikus elemeket figyelmen kívül hagynak. Egy egyén születésétől kezdve a felnőttkor eléréséig (néha még később is) különböző elvárásokkal szembesül, amelyek teljesítése mindig csak megtanult készségekkel, alkalmazkodóképességgel oldható meg. Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy az egyedfejlődés során az egyes életszakaszok közötti átmenetet (pl. óvodából iskolába, általános iskolából gimnáziumba stb.) megkülönböztetett figyelemmel kell kezelniük a közoktatásban dolgozó szakembereknek, és az átmeneti szakaszokra speciális módszerek alkalmazásával kell felkészíteni a gyermekeket. Anatómiai, élettani és fejlődéstani adatokkal bizonyítom, hogy az egyének személyiségének, értelmi képességeinek fejlődése folyamatos, és ezek kibontakoztatása szoros kapcsolatban áll a test (váz- és izomrendszer, emésztőkészülék stb.) és az idegrendszer működési tulajdonságainak változásaival. Bemutatom, hogy akár a durva, akár a finom mozgások gyakoroltatása, a mesék meghallgatása, rövid versek megtanulása óvodáskorban hatékonyabban befolyásolja az idegrendszer fejlődését és a későbbiekben az egyén tanulási képességét, mint az iskolai feladatok előrehozott megismertetése. Az idegrendszer és a hormonrendszer differenciálódási sajátosságainak áttekintésével bemutatom, hogy az óvodáskorú és a kisiskoláskorú gyermekek egészséges testi és pszichés fejlődését a testmozgások, különösen a kézzel végzett tevékenységek, valamint a személyes kontaktusok (beszélgetés, játék, veszekedés stb.) biztosítják.

Irodalom

Berényi M. – Katona F. (2012). *Fejlődésneurológia. Az öntudat, a kommunikáció és a mozgás kialakulása*. Budapest: Medicina Könyvkiadó.

Hámori J. (1985). *Nem tudja a jobb kéz, mit csinál a bal...* Budapest: Kozmosz Könyvek.

Hámori J. (2005). Az emberi agy plaszticitása. *Magyar Tudomány*, 50(111).

Hámori J. (2005). *Az emberi agy aszimmetriái*. Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó.

Katona F. (1979). *Az öntudat ébredése*. Budapest: Gondolat Kiadó.

Tegzes A. (2018). A gyermeki agy fejlődése legújabb ismereteink tükrében, avagy hogyan lesz okos az óvodás? *Képzés és Gyakorlat*, 16, 59–66.

Perjés István

A tanító kéz varázslata

„De ahol veszély fenyeget, fölmagaslik a menedék is” (Hölderlin)

Ha a csapásokban fölöttébb leleményes természet szertelen kedve úgy hozza, hogy iskolai vándorutunk egy készületlen pillanatában botlik belénk a varázstalan iskola sötét pedagógusa, valóban okosabb csendesebbre fogni. De mégis: így születnek az áldozatok tanulságos példázatai, amelyekre, mint a görög drámák végzetet kiáltó kórusára, van, aki hallgat, s van, aki nem. A varázslatától leválasztott, következképp a remény erejéről is megfosztott pedagógia alaptapasztalata a menetelés, a kis lépések akarata. A varázstalan pedagógia szemében az érvényesség az ismétlések próbáin edződik, szótárában ezért az állítmányok uralják az alanyokat. Régi és megfontolt gyakorlat ez, van benne valami az idők kezdetén szétszórtatott logosz beteljesülésre váró akaratóból, de alighanem munkál ebben ősi természetünk is, a bennünk lakó túlélő gyűjtögető szenvedélye. Kétségkívül sötét ez a nyelv, de jól adagolt párlatai, akár a népi gyógyászat kipróbált receptjei, hatásosak, legalábbis azoknak, akik nem kapaszkodnak fel örökös miértjeikkel az okok és következmények senkiföldjére. De a siker törékeny: csak akkor működik, ha vallunk. Csakhogy nem mindig vallunk. A vallató csend zárjába nem illik a beszéd kulcsa. A varázslat pedagógiájától viszont mi sem idegenebb, mint a kéztartás rendje vagy a vallatás ideje. Mert bár számára is fontos a jártasság magabiztossága, ám azt is tudja, hogy a mozdulatból, a tetteinkből, ha csak egyszer is kifelejtjük önmagunkat, akkor már a meg nem történt időre csapjuk rá eljövendő múltunk ajtaját. A nevelés varázslatát az a felismerés élteti, hogy sem nem a tett, sem nem a szándék, sem nem csak gondolat az ember, hanem ezek nem szűnő egymásba áramlása. De hogy hova visz az áramlásunk, az maga a nagybetűs Titok. Az embert ugyanis gyakran épp ott találjuk, ahol nincs jelen, s bár nincs jelen, de dolga van. Ott, ahol be kell tömnie az önazonosságán támadt gondolati, tapasztalati, tettekben vagy érzetekben megnyíló réseket. A varázslatba oltott pedagógiai hatás lényege tehát nem a természetnél sietősebbre fogott célbaérés, sokkal inkább a szándékok, tettek és találkozások idejének egyeztetése. Persze nem áltatom magam azzal, hogy az embertörténetek követni tudnák a megnyugvás efféle földöntúli útvonalát, hiszen legtöbbször az élet szertelen eseményei faragják ki megmásíthatatlan lényegünket. S mert nincs az a pedagógia, ami megóvhatja bárkit is saját életének bekövetkeztétől, hát ne féljünk a kezünk alatt cseperedőket olykor csak békében hagyni és abban meghagyni őket. A tanító varázsló keze csak akkor őrizheti meg a jövőben lakó időt, ha tiszta marad, és nem ragad bele a regulázás légyapírjába.

Irodalom

Afzaal, A. (2024). *Tanítás alkonyat idején. Az oktatás jelentősége az összeomlás korában*. Budapest: L'Harmattan Kiadó.

Han, B.-C. (2024). *Az idő illata. Filozófiai esszé az elidőzés művészetéről*. Budapest: Typotex Kiadó.

Vass V. (2025). *A pedagógia lelke. Történetek a tanítás világából*. Budapest: Tea Kiadó.

Nagyné dr. Árgány Brigitta

**„Hang-szereljünk és hangszereljünk!”
Gyermekhangszerek készítése és alkalmazási lehetőségei
a komplex művészeti nevelésben**

A modern pedagógia egyik leghatékonyabb eszköze a kreatív művészetpedagógia, amely a tanterven átívelő tanulás egyik eszköze. Interdiszciplináris jellegénél fogva a tanulók holisztikus képességeire alapoz, ötvözve a kreatív tanítást a „tanítás a kreativitásért” elvével. Ez a szemléletmód hívja életre a komplex művészeti nevelést, amely szerves egységbe foglalja a zenét, a vizuális művészeteket, a drámát és a táncot (Das–Dewhurst–Gray, 2011). Ez az integrált szemlélet már kora gyermekkortól kezdve támogathatja az önkifejezést, a kreativitást, a problémamegoldó gondolkodást, valamint a verbális és nonverbális kommunikációt, továbbá pozitív hatást gyakorolhat a tanulási képességekre. E módszertani keretben kiemelt szerepet kaphatnak a saját készítésű gyermekhangszerek, amelyek felhasználási területe rendkívül széles körű. Létrehozásuk során a mindennapi életünket körülvevő egyszerű tárgyakat és terméseket hasznosíthatjuk, az alkotófolyamat egyszerű technikákra épül, amely sikerélményt és közös örömforrást biztosít felnőtteknek és gyermeknek egyaránt, miközben támogatja az egyéni ötletek kreatív megvalósítását. Mivel e hangszerek jórészt természetes vagy újrahasznosítható alapanyagokból készülnek, a tevékenység szorosan kapcsolódik a környezeti neveléshez és a fenntarthatósághoz is. A gyermekhangszerek alkalmazása szinte minden nevelési területbe integrálható: a matematikai tartalmaknál a kisebb-nagyobb vagy kevesebb-több fogalmának szemléltetésére, a testi nevelésben pedig a differenciált mozgásfejlesztés eszközeként használhatók. Az anyanyelvi nevelésben különösen a mesék dramatizálása során tölthetnek be fontos szerepet, ahol a hangkeltő eszközökkel átélhetőbbé tehetők a természeti jelenségek, a varázslatok vagy a történetek visszatérő motívumai. Ezek az eszközök helyettesíthetik a drágább ritmushangszereket, támogatva Kodály Zoltán azon törekvését, miszerint a ritmusjátékok és egyszerű ütőhangszerek segítségével a gyermekek már az énekhang kifejlődése előtt „ritmusvirtuózzá” válhatnak (Kodály, 1958). A zenei tevékenységek három fő mozgatórugójára – a motivációra, az aktivizálásra és a differenciálásra – építve ezek az eszközök a pedagógiai lehetőségek szinte kifogyhatatlan tárházát nyithatják meg a szakemberek előtt, mivel nem csupán a professzionális hangszerek költséghatékony alternatívái, hanem a közösségépítés és az inkluzív nevelés eszközei is (Árgány, 2022).

Irodalom

Das S. – Dewhurst Y. – Gray D. (2011). *A Teacher's Repertoire: Developing Creative Pedagogies. International Journal of Education & the Arts*, 12(15), 1–39. <http://www.ijea.org/>

Kodály Z. (1958). *Zene az óvodában*. Budapest: Zeneműkiadó.

Árgány B. (2022). *„Hang-szereljünk!” Gyermekhangszerek készítése a „pettyegetőtől” a „tüttyügetőig”*. Budapest: Magyar Kultúra Kiadó.

Dalmai Melinda

Eltérő étkezési szükségletek az iskolában Pedagógiai megközelítések neuroaffirmatív szemléletben

Az iskolai étkezési helyzetek a mindennapi pedagógiai gyakorlat természetes részei, ugyanakkor sok gyermek számára fokozott érzelmi és szenzoros terhelést jelenthetnek. Az eltérő étkezési mintázatok – különösen az autizmus spektrumán megjelenő formák – és az evési zavarok korai megnyilvánulásai gyakran félreértésekhez vezethetnek, és a pedagógiai válaszok sokszor akaratlanul is növelhetik a gyermek szorongását és ellenállását. A workshop célja, hogy a résztvevők neuroaffirmatív szemléletben, konkrét pedagógiai helyzeteken keresztül gondolják végig az étkezéssel kapcsolatos eltérő működésmódokat. A hangsúly az étkezési helyzetek mögött meghúzódó szükségletek, szenzoros érzékenységek, valamint a biztonság és kontroll iránti igény megértésén van. A foglalkozás rávilágít arra, hogy az étkezéssel kapcsolatos viselkedések gyakran kommunikációs jelzések, amelyek megfelelő pedagógiai keretezés mellett értelmezhetők és támogathatók. A workshop során a leendő tanítók tipikus iskolai étkezési helyzeteket elemeznek, és közösen gondolják végig azokat a pedagógiai reakciókat, amelyek elősegíthetik a gyermek biztonságérzetét, együttműködését és részvételét. A résztvevők megvizsgálják a gyakran alkalmazott pedagógiai gyakorlatokat, valamint alternatív, a gyermek jóllétét támogató megoldásokat keresnek. A foglalkozás gyakorlati példákon keresztül mutat be olyan alapelveket és megoldási lehetőségeket, amelyek az étkezést elfogadóbb, kiszámíthatóbb és támogatóbb keretek közé helyezik az iskolai környezetben. A workshop szakmailag megalapozott megközelítésre épül, ugyanakkor kifejezetten pedagógiai szemléletű, gyakorlatorientált foglalkozás.

Irodalom

Jantek G. – Gallai M. – Pászthy B. (2016). Egy korai kezdetű evészavar: A szelektív evés diagnosztikai jellemzői, etiológiája és terápiás lehetőségei. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 17(1), 1–17.

Demetrovics O. – Demetrovics Z. (2016). Az elkerülő-korlátozó táplálékbeviteli zavar: Egy új evési zavar a diagnosztikus rendszerekben. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 17(1), 18–32.

Gulácsi Á. – Scheuring N. – Stadler J. – Siba M. – Danis I. (2023). A szenzoros ételutastítás a kora gyermekkori evészavarok korszerű megközelítésének tükrében. *Orvosi Hetilap*, 164(45), 1767–1775.

Budapesti Korai Fejlesztő Központ. (é. n.). *Ajánlás az evési és etetési problémák ellátására...*
Készítők: Kapronyi Ágnes – Tóth-Vári Ildikó – Váró Anna.

Kiskanál Kommandó. (é. n.). *Válogatosság fajtái.*

<https://kiskanalkommando.hu/category/valogatosság/valogtosság-fajtai/>

Kiskanál Kommandó. (é. n.). *A titokzatos ARFID – amikor az evés több mint válogatosság.*
<https://kiskanalkommando.hu/a-titokzatos-arfid-eveszavaros-a-gyermek/>

Lénárt István

Labdageometria – Sík és gömb, összehasonlító geometria

A matematika segítségével térbeli természetű gondolatokat közvetítünk (Clements & Sarama, 2011). A térbeli reprezentációk még fontosabbá válnak a matematika tanulásának előrehaladtával (Mix & Cheng, 2012). A sík- és a gömbgeometriában végzett egyidejű tevékenységek segítik a geometriai alakzatok tulajdonságainak megértését (Gambini, 2021). A geometriai alakzatok vizuális ábrázolása 8–9 éves korban kezdődik, a térfogat érzékelése pedig csak 11–12 éves korban jelenik meg (Piaget & Inhelder, 2004). Bruner reprezentációelmélete szerint a térbeli geometria tanítása az enaktív szinten a leghatékonyabb, eszközök, manipulációk és tevékenységek használatával. A két- és háromdimenziós tájékozódás térképolvasással és a földgömb megfigyelésével fejleszthető (Chrappán, 2009). A 2020-as Nemzeti Alaptanterv harmadik és negyedik osztályos környezetismereti anyagai a térbeli tájékozódás, az irányok tanulmányozását térképek, földgömb segítségével javasolják. Kísérleteink során narancsokat, földgömböket és Lénárt-gömböket használtunk a gömbgeometria fogalmainak tanulmányozásához (Bagota, M., Kulman, K., Ökördi, R., Sinkó, R., & Lénárt, I., 2024). Az iskolai matematikaoktatás a kétezer éves euklideszi geometriára épül (Lénárt, 2013). Mi történik, ha a síkfelület színpadával párhuzamosan egy másik színpadon, a gömbfelületen próbálunk geometriát építeni? Hogyan változnak az ismert fogalmak másik szereposztásban, egy új, más geometria világában? A bevezető előadás, műhelyfoglalkozás célja a hallgatók érdeklődésének felkeltése egy szokatlan megközelítés iránt, és hogy az izgalmas utazás, kísérletezés során felismerjék a témában rejlő tanítási lehetőségeket az óvodától az egyetemig.

Irodalom

Bagota M. – Kulman K. – Ökördi R. – Sinkó R. – Lénárt I. (2024). Plane-Sphere Comparative Geometry: An Experiment in the Third Grade of Primary School. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 12(2), 5–23. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2024.2.5.23>

Chrappán M. (2009). *A természettudományos tantárgyi integráció (Integrating different school subject of natural sciences)*. <https://ofi.oh.gov.hu/en/termesztudomanyos-tantargyi-integracio> (2024. április 7.)

Clements D. H. – Sarama J. (2011). Early childhood teacher education: the case of geometry. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 14(2), 133–148.

Mix K. S. – Cheng Y. L. (2012). The relation between space and math: developmental and educational implications. In Benson J. B. (Ed.): *Advances in Child Development and Behavior* (197–243). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-394388-0.00006-X>

Gambini A. (2021). Five Years of Comparison Between Euclidian Plane Geometry and Spherical Geometry in Primary Schools: An Experimental Study. *European Journal of Science and Mathematics Education*, 9(4), 230–243. <https://doi.org/10.30935/scimath/11250>

- Lénárt I. (2013). *Sík és gömb. Összehasonlító geometria síkon és gömbön az általános és középiskolák számára*. Budapest: Lénárt Oktatási Bt.

Tudósok helyben: Lénárt István. <https://www.youtube.com/watch?v=AFENwURh6KY>

Páli Éva

Teaching Alpha Generation Learners

Generation Alpha is growing up in a world where touchscreens feel as natural as toys and where curiosity is powered by instant answers. They are the first fully digital generation, blending online and offline life without even noticing the seams. They learn by tapping, swiping, experimenting, and remixing, and they expect the world to respond just as quickly as their devices do. Their creativity is bold, their attention jumps fast, and their sense of possibility is huge. This presentation introduces the playful, tech-native kids who will shape the next decade. It looks at how their learning habits are reshaping classrooms, families, and future workplaces. It also highlights the quirks that make them so fascinating: their love of instant feedback, their comfort with AI companions, and their ability to navigate multiple worlds at once. Understanding Generation Alpha means understanding the future they are already building.

Páli Éva has an MA from SZTE in English and Russian and an MA in Teacher Training from the University of Leeds. and currently works as a Senior Educational Consultant for Oxford University Press. She started teaching in 1989 and has worked in different fields of education. First she was involved in training lower primary teachers and then gained extensive teaching experience in state education, as well - teaching in both primary and secondary schools. She has also worked as an examiner, translator and a materials writer before starting to work for OUP. Her professional interests include professional development and training teachers.

